

УДК 336.76

Меренкова О.В.

к.е.н., старший викладач кафедри економічної кібернетики

Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи

Національного банку України»

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ

ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В статті розглядаються процеси розвитку, особливості функціонування та якісні і кількісні зміни ринку перестраховання на сучасній фазі його життєвого циклу – відокремлення від страхового в рамках ринку фінансових послуг. Трансформація ринку перестраховання в умовах глобалізації прослідковується у формуванні нових аспектів і зміні існуючих в розрізі: принципів і моделей функціонування в сучасних умовах; механізму встановлення рівноваги та стратегій діяльності основних учасників ринку; методик та інструментарію актуарних розрахунків щодо перестрахових операцій; функцій наглядових органів.

TRANSFORMATION OF REINSURANCE MARKET IN THE GLOBALIZATION
CONDITIONS

The article is stressed on the processes of development, features of functioning, quality and quantitative changes of reinsurance market on the modern phase of his life cycle - dissociating from insurance within the framework of financial services market. Transformation of reinsurance market in the conditions of globalization appears in new aspects and changes of: principles and models of functioning in modern conditions; equilibrium mechanism and strategies of basic participants activity in the market; methods and tool of actuarial calculations in relation to reinsurance operations; functions of supervisory authorities.

Ключові поняття: життєвий цикл ринку перестраховання, фаза відокремлення, трансформаційні процеси.

Постановка проблеми. Постійне збільшення обсягів здійснення страхових операцій та залучення до використання страховиками нових інструментів і методів актуарних розрахунків вимагає здійснення перерозподілу ризиків між декількома учасниками. Це пояснюється необхідністю підвищення якості надання страхових послуг, забезпеченням гарантованості і своєчасності страхових виплат, а також прагненням страхових компаній підтримки відповідного рівня ефективності функціонування в конкурентному середовищі. Значна частка операцій страхування великих за обсягами ризиків, взятих на себе страховиками, виходить за межі страхового ринку, не відповідаючи визначеним нормам регламентації. Саме тому виникає необхідність не лише відокремлення в рамках ринку фінансових послуг, а також визначення особливостей і характерних рис ринку перестраховання в цілому, та перестрахових операцій зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань циклічності розвитку, зміні ролі та структурним змінам, визначенні фаз життєвого циклу ринків та їх основних суб'єктів присвячені роботи авторів Горбатова В.М. [1], Лунева В. Л. [2], Шахова В. В. [4] та інших дослідників.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Аналіз останніх наукових публікацій, присвячених питанням трансформації учасників ринку фінансових послуг, показав, що додаткового дослідження потребує вплив відокремлення ринку перестраховання на зміну механізму, принципів і моделей функціонування в сучасних умовах, а також функцій наглядових органів.

Мета дослідження. Ціллю роботи є визначення особливостей функціонування, принципів і методик актуарних розрахунків, дієвого механізму управління якісними та кількісними змінами ринку перестраховання на сучасній фазі його життєвого циклу – відокремлення від страхового ринку.

Основні результати дослідження. В сучасних умовах поширення глобалізаційних процесів механізмом забезпечення зрушень у світовій економічній діяльності виступає трансформація фінансових ринків. Вона полягає в тому, що постійно відбуваються не лише структурні зрушення, але й зміна ролі і меж функціонування основних учасників фінансових ринків. Так, ринок перестраховування, початком формування якого, а також систематичного використання перестрахових операцій, вважають кінець XIX століття, поступово переходить від однієї до іншої фази життєвого циклу (див. табл.1): формування, поширення, відокремлення, зростання, зрілість, спадання, поглинання. На кожній із зазначених фаз життєвого циклу ринку перестраховування відбуваються зміни пріоритетних напрямків розвитку, ролі та функцій учасників ринку, а також відтворення стабілізаційних процесів.

Таблиця 1 – Фази життєвого циклу ринку перестраховування

Характеристика	Фаза життєвого циклу						
	формування	поширення	відокремлення	зростання	зрілість	спадання	поглинання
Законодавче регулювання	-	-	+	+	+	+	+
Кількісні зміни	-	+	+	+	+	+	-
Якісні зміни	-	-	+	-	-	-	+
Значні обсяги здійснення перестрахових операцій (фінансові потоки)	-	-	-	+	+	-	-
Залучення до використання страховиками нових інструментів і методів актуарних розрахунків	+	+	+	+	-	-	-
Високий рівень конкуренції	-	-	+	+	+	-	-
Рівень ризику	+	+	+	+	+	-	-
Рівновага ринку перестраховування	-	-	+	+	+	-	-

На сучасному етапі розвитку ринок перестраховування проходить етап, коли кількісні зміни показників функціонування (поширення перестрахових операцій) переходять в якісні зміни (відокремлення та зміна ролі) в рамках

ринку фінансових послуг. Характерними рисами сучасної фази життєвого циклу ринку перестраховування виступають:

- з одного боку, розподіл ризиків за обсягами і можливими наслідками на дрібні і великі як один із факторів відокремлення страхового ринку і ринку перестраховування;
- з іншого боку, взаємодія внутрішніх та зовнішнього страхових ринків призводить до виникнення частини страхових операцій значних за обсягами ризиків, які вимагають розробки єдиних норм регламентації, виступаючи передумовою відокремлення ринку перестраховування.

Отже, ринок перестраховування, на сучасній фазі його життєвого циклу, визначається як сукупність взаємовідносин між страховими компаніями, з одного боку, як страховиками, а з іншого, як страхувальниками, з метою перерозподілу значних за своїми обсягами і можливими наслідками ризиків; визначена сфера грошових відносин, де об'єктом укладення угод виступає страховий захист страхових компаній, формується попит і пропозиція на нього.

Формально трансформація ринку перестраховування, яка передбачає перехід до такої фази розвитку, як відокремлення, визначається формуванням нових аспектів і зміною існуючих в розрізі:

- принципів функціонування в сучасних умовах;
- моделей поведінки суб'єктів ринку;
- механізму встановлення рівноваги та стратегій діяльності основних учасників ринку;
- методик та інструментарію актуарних розрахунків щодо перестрахових операцій;
- функцій наглядових органів;
- напрямків формування та використання стабілізаційних фондів;
- інформаційного поля прийняття управлінських рішень.

В свою чергу, виділення перестраховування в окрему частину від страхового ринку супроводжується формуванням функцій, які здійснюються тільки на ринку перестраховування; функцій, які пов'язують страховий ринок і

ринок перестраховання, а також розробкою методик досягнення однорідності перестрахових операцій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, можна зазначити, що характерними рисами відокремлення ринку перестраховання від страхового як сучасної фази життєвого циклу виступають зміни принципів і моделей функціонування в сучасних умовах; механізму встановлення рівноваги та стратегій діяльності основних учасників ринку; методик та інструментарію актуарних розрахунків щодо перестрахових операцій; функцій наглядових органів.

Література

1. Горбатов В. М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса: Монография / В. М. Горбатов. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2006. – 592 с.
2. Лунев В. Л. Тактика и стратегия управления фирмой / В. Л. Лунев. – М. : Фин-прогрес, НГАЭиУ, 1997. – 356 с.
3. Меренкова О. В. Розвиток інвестування банками інноваційних технологій обслуговування клієнтів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 / Меренкова Ольга Віталіївна. – Суми. : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 24 с.
4. Шахов В. В. Страхование / В. В. Шахов. – М. : Страховой полис ; ЮНИТИ, 1997. – 311 с.